

CIRCUS IN VLAANDEREN

Circus is een levende en internationale kunst die zich voortdurend ontwikkelt en verschillende vormen kent. Het bestaat uit een **veelheid aan disciplines en acts**: (lucht)acrobatie, jongleren, clownerie, dressuur, circustheater, dierenacts, goochelen, evenwichtskunsten, ... en nieuwe vormen die telkens worden geïntegreerd. De prestaties zijn echt en onvervalst: eerlijkheid en vakmanschap staan centraal, fysieke aanwezigheid is essentieel. Het kan elk moment misgaan, en precies dat maakt het spannend.

Circus is een toegankelijke, **artistieke expressie en een vorm van verhalen vertellen**: artiesten brengen verwondering, emotie, humor en reflectie naar de piste en het podium. De interactie met het publiek is direct en persoonlijk: er is geen vierde wand, enkel het gedeelde moment van risico, verbeelding en medemenselijkheid. Circus leren biedt ruimte voor iedereen om te groeien en zelfvertrouwen te ontwikkelen.

Fysieke inspanning en vakmanschap

Circusdisciplines vragen jarenlange training en technisch inzicht. Acrobatie vergt lichaamsbeheersing, kracht en vertrouwen. Jongleren vereist precisie, coördinatie en ritme. **Rigging** (ophangstelsysteem) en **veiligheidstechnieken** zijn essentieel om complexe acts mogelijk te maken. Circus combineert vakmanschap, inventiviteit en creativiteit: artiesten ontwikkelen en bouwen vaak hun eigen objecten en installaties.

Muziek en communicatie

Muziek - vaak live uitgevoerd - speelt een belangrijke rol in het creëren van sfeer, ritme en spanning. Ze ondersteunt de emotie van het moment en versterkt de fysieke expressie van de artiesten. Tijdens de voorstelling wordt weinig gesproken, stilte, mimiek en beweging vormen de taal van het circus. Binnen de gemeenschap bestaan eigen **vakjargons en technische termen**, zoals bij jongleren of acrobatie, die de gedeelde praktijktaal van het vak vormen en vaak een mix van talen zijn, zoals **cascade** (jongleerpatroon), **rigging** (ophangstelsysteem), **colonne à deux** (acrobatistische piramide) en **bascule** (wipplanktechniek).

Dieren

Circus vindt zijn oorsprong in **paardenacts**, en aan die traditie dankt het ook de karakteristieke ronde piste. Hoewel in Vlaanderen vandaag nog maar weinig met dieren wordt gewerkt, blijft de band met die geschiedenis aanwezig. Naar de relatie tussen mens en dier wordt nu ook verwezen via **metaforen, poppen of installaties** – een artistieke echo van de oorsprong die blijft resoneren in hedendaagse vormen van circus.

De ronde piste en gedeelde ruimte

Circus wordt gebracht in tenten, op pleinen, in de openlucht, op straat of in theaters en beoefend in loodsen, kerken of zelfs zwembaden. De ronde piste symboliseert en creëert, door haar 360° vorm, samenhang en een hechte band tussen artiesten en publiek. Toeschouwers zitten vaak dicht opeen, zien elkaar, herkennen wat hen ontroert en waar zij mee lachen. Applaus klinkt niet alleen op het einde, maar telkens na een geslaagde act of aangrijpend moment.

Leven en reizen

Het circusleven kent verschillende vormen. In circusfamilies die **rondreizen** met hun tent lopen leven en werk sterk in elkaar over: zij wonen vaak in **woonwagens** (roulottes) naast hun tent, leven en werken samen en trekken van plaats naar plaats, soms met een vaste thuisbasis. Binnen het hedendaagse circusveld, werken artiesten vaak binnen **gezelschappen of als freelancers**: ook zij reizen veel, maar combineren dat met een vaste woonplaats.

Beide vormen zijn **sterk internationaal**: gezelschappen en artiesten bewegen over grenzen heen, studeren in het buitenland en spelen in verschillende landen, waaronder Vlaanderen.

Circusmensen en -families

Circusmensen zijn veelzijdig en zelfredzaam: ze zetten hun tent op, verzorgen de techniek en logistiek, en creëren hun artistieke werk. Het circusleven is van oudsher nauw verbonden met familiebedrijven: kennis, rituelen en levenswijze werden en worden doorgegeven van generatie op generatie, vaak binnen hechte gemeenschappen. Elke circusfamilie begint ergens, tussen circusmensen ontstaan vaak hechte relaties, soms ontstaan er zo ook vandaag nieuwe circusgezinnen. Ook buiten de gemeenschap leeft circus door: veel ouders nemen hun kinderen mee naar voorstellingen en circuslessen, waardoor circus deel uitmaakt van gedeelde herinneringen en familierituelen.

Circusoverdracht

Vandaag wordt circus in Vlaanderen doorgegeven op verschillende manieren.

Naast de **familiale overdracht** bestaan er **circusateliers, opleidingen en scholen** waar kinderen, jongeren en volwassenen circus leren in vrije tijd en professionele trajecten. In circusateliers en opleidingen leren deelnemers niet enkel artistieke expressie, maar ook technische vaardigheden: hoe hun lichaam veilig te gebruiken, hoe installaties te riggen, hoe objecten en materiaal te onderhouden. **Circustechnieken** worden ook één op één of online doorgegeven.

Voortdurende evolutie en diversiteit

Circus is altijd in beweging. De kunstvorm evolueerde en ontwikkelde zich in uiteenlopende richtingen: menagerieën en stenen circussen verdwenen en hedendaagse circusperformance in theaters en andere locaties ontstonden. Discussies over traditie, vernieuwing en wat wel of niet tot circus behoort, maken deel uit van dit voortdurende proces. Dit komt tot uiting in de veelheid aan circusvormen die vandaag getoond en ontwikkeld worden.

LOCATIE

Vlaanderen en internationaal

THEMA

Muziek en podiumkunsten

TREFWOORD

#circus #performancekunst #techniek #vakmanschap